

ÖZELLEŞTİRME VE ZONGULDAK PANELİ YAPILDI

Yeraltı Maden-iş Zonguldak Bölge Temsilciliği tarafından 29 Haziran 1996 Cumartesi günü saat: 16:30, 19:30 arasında Zonguldak Belediye Sineması salonunda, DSP Zonguldak Milletvekili TBMM Grup Başkan Vekili Prof.Dr.Mümtaz SOYSAL, DİSK Genel Başkanı Rıdvan BUDAK, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şubesi Başkanı Prof.Dr.Vedat DİDARİ ve DİSK Yönetim Kurulu üyesi Yeraltı Maden-İş Sen-¹dikası Genel Başkanı Çetin UYGUR'un konuşmacı olarak katıldıkları "Özelleştirme ve Zonguldak" konulu bir panel düzenlenmiştir.

Zonguldak Şube Bşk. Prof. Dr. Vedat Didari'nin Disk Yeraltı Maden İş Sendikası'nca Düzenlenen Panel'de Yaptığı Konuşma metni aşağıda verilmiştir.

1.GENEL DURUM:

'Yeni Dünya Düzeni" denilen yeni modanın dayattığı özelleştirmenin genel amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Verimliliği arttırmak
- Sağlanacak gelirlerle kamu açıklarını kapatmak
- Kamu sektöründeki sendikal gücü kırmak
- Ekonomik servetlerin mülkiyetini yaygınlaştırmak.

Özelleştirme çalışmaları Türkiye'de çok büyük aksamalara uğramış ve KİT'lerin satışının daha çok uzun süreleri gerektirecek bir süreç olacağı belli olmuştur.

Yukarıda saydığımız amaçlar özelleştirmede başarılı olmuş olan ülkelerde de aynı idi. Ancak, başlangıçta umulan sonuçların alınıp alınmadığı daha yeni yeni tartışılmaya başlanmıştır. Daraltılan, küçültülen, bölünerek satılan işletmelerde gerçekten verimlilik artmış mıdır? Ülke ekonomisinde kayda değer iyileşmeler olmuş mudur? Giderek büyüyen işsiz ve umutsuz kitlelerin yaşadığı bunalımlar ve yol açtıkları sorunlar nedeniyle toplumların aldığı derin yaralara değmiş midir? Bunlar daha yeni yeni tartışılmaktadır.

Türkiye, aksama ve gecikmelere rağmen bu sürecin içinde ısrarla yürümektedir. Ya bu işin bir seçeneği yoktur ya da ülkemiz seçenekler oluşturma yeteneğindeki kadrolara sahip değildir. Bir anlamda "bahtının rüzgarına kapılmış gitmektedir". Türkiye Taşkömür Kurumu (TTK) da bu "özelleştirme rüzgan"ının etkisinde ve uzun süreleri gerektireceğini daha öncede belirttiğimiz sürecin içindedir.

2. TTK REHABİLİTASYONU ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

TTK ile ilgili ilk dramatik kararların duyurulmasının ertesinde, çeşitli platformlarda dile getirilen bir kaç raporun hazırlanmasında hem Maden Müh. Odasını ve hem de Üniversiteyi temsilen çalıştım. Bu çalışmaların en önemlisi hem kurum hem sendika ve hem de hükümet tarafının temsil edildiği "TTK İnceleme Komisyonu" tarafından rapor olmuştur. Bu komisyon, bürokrasi tarafından geliştirilen "TTK rehabilitasyonu" projeksiyonlarına net ve güçlü bir alternatif projeksiyon hazırlanmıştır. Gücü, tüm tarafların altına imza koydukları bir belge olmasından kaynaklanmaktadır.

Devlet bürokrasisi, zaman içinde kendi geliştirdiği seçenekleri teke indirmiş ve kurumda uygulamasına geçmiştir. Bugün bu uygulamanın tek anti-tezi olarak da "inceleme komisyonu raporu" sivrilmektedir.

Ben.burada, devletin ne yaptığını ve inceleme komisyonu raporunun neyi savunduğunu sizlere anlatmaya çalışacağım. Bir anlamda tezi ve antitezi tanıtacağım.

3.DEVLET NE YAPMAK İSTİYOR?

Devletin yaptıklarının iki temel düşünceye dayandığını görebilmekteyiz:

1. Devlet tarafından bir "devede kulak teorisi" geliştirilmiştir. Buna göre Türkiye'nin ileride kömür ihtiyacı çok büyük olacağından TTK, üretebileceğinin maksimumunu da üretse ihtiyacın %90'ı zaten ithal edilmek zorundadır. Bu nedenle, üretiminin artırılmasında ısrarın bir anlamı yoktur. Havzada, demir-çeliklerin ve Çatalağzı termik santralının ihtiyaçlarının bir kısmını sağlayabilecek küçük bir işletmenin bulunması yeterlidir.

2. İkinci teori "herşeyin küçüğü güzeldir" teorisidir. Buna göre, TTK zararlarını küçültmek için coğrafi, idari, mülki, teknik... velhasıl her anlamda, daralacak ve küçülecektir. Böylece zararlar minimuma inecek verimlilik artacak ve başarılı bir kuruma dönüşen TTK ayakta kalabilecektir. Kurum ne kadar çok işçi istihdam eder ve ne kadar çok kömür üretirse o kadar çok zarar edecektir.

Bu yüzden hedef; mümkün en az işçi sayısı ile (10.000 kadar) mümkün en düşük (2-2.5 milyon ton/yıl kadar) üretimi yapan bir mini işletmeye dönüşmektir. Bu aynı zamanda, ileriki yıllarda olası bir satışı da mümkün hale getirecektir.

Bu dev kurum bir mini işletmeye nasıl dönüşecektir? Şöyle: Daralarak ve verimsizlerden başlayarak çekildiği sahaları özel sektöre terk ederek; önemli-önemsiz, gerekli-gereksiz yan

servislerini, yardımcı servislerini özelleştirerek, devrederek ya da iptal ederek, giderek madenciliğin asli işlerini (asıl servislerini) de kendi ekiplerine değil yerli-yabancı müteahhitlere yaptırarak, kısım kısım, parça parça küçülecektir.

Bugün uygulama, bu biçimiyle yürümektedir. Zaman zaman sosyal tepkiler karşısında biraz sakinleşilmekte, biraz unutturulmakta, sonra yeniden süreç devam etmektedir. Yani, devlet bildiğini okumaktadır.

Bu uygulamanın aldığı çeşitli tepkileri zaman zaman dinlemekte ve okumaktasınız. Tepkiden öteye geçebilen ve anlamlı bir seçenek sunabilen en önemli gayret hala inceleme komisyonu raporudur.

4. İNCELEME KOMİSYONU RAPORU NEYİ SAVUNUYOR?

İnceleme komisyonunun raporunda yer alan önemli ilkeler şöyle sıralanabilir:

1- Türkiye üretebileceği maksimum taşkömürü (4.5-5 milyon ton/yıl) üretmelidir ki dünya pazarlarında fiyatlara fazla mahkum kalmasin. Bu kömür, yakımlık olarak kullanılmazsa demir-çelik sektörünün ihtiyacının en az yansını karşılar ki bu da "devede kulak" değildir.

2, Küçük bir işletmeye dönüşmenin veya mülkiyetin el değiştirmesinin TTK'yı iyileştireceği boş inancı terkedilmelidir. İşletmeciliğin evrensel kuralları uygulanmalıdır. Bu kurallara göre yapılan bir projenin hayata geçirilmesi gereklidir. Böylesi bir projede TTK'ya ait teknik verilerin işaret ettiği en makul üretim hedefi 4.5-5 milyon ton/yıl dır. Bu hedefe,son derece makul bir yatırımla (4-5 yıla yayılı olarak 400-500 milyon dolar) hemen ulaşılabilir. TTK, teknik anlamda konsantre olarak, teknolojik düzeyini yükseltme çalışmalarını hız kesmeden sürdürürerek bu hedefe varmaya çalışmalıdır ki verimliliği yakalanması da mümkün olabilsin.

5.SONUÇ

TTK, işlevini bitirmiş gereği kalmamış servislerinden ve verimsiz, küçük rezervli sahalarından vazgeçerek, yerüstü/yeraltı işçi sayısını dengesini kurarak ve anlamsız finans yüklerinden de kurtarılarak üretim ve verimlilikte sıçrama yapabilecek bir potansiyele sahiptir. Ancak.buna baştan dibe kimsenin inanmadığı da şaşırtıcı bir şekilde bir gerçektir. Motivasyonsuzluk, inançsızlık ve moralsizlik çok büyük bir sorun haline gelmiştir.

İşte,emekçileri bu hale getiren yapının mutlaka reorganize edilmesi bir ön koşuldur. Eğer bir KİT reformu yapılamayacak yada TTK'ya özel bir yasa ile yönetim ıslah edilmeyecekse devletin seçtiği yol,bugün için en iyisidir.

İ.T.Ü.

YÜKSEK MÜHENDİSLERİ BİRLİĞİ 70.YILINDA
İ.T.Ü. MEZUNU BÜTÜN MÜHENDİSLERLE BÜ-
TÜNLEŞİYOR...

İstanbul Teknik Üniversitesinden mezun olan yüksek mühendislerin en eski organizasyonu olan ve memleketin ve mühendislik mesleğinin ilerlemesine, gelişmesine çalışmak; üyelerin tanışmalarını maddi ve manevi dayanışmaların sağlamak; teknik ve kültürel bilgilerini arttırmak amacıyla kurulan İ.T.Ü Yüksek Mühendisleri Birliği Derneği kuruluşunun 70.yılında gerçekleştirdiği tüzük değişikliği ile kapılarını İ.T.Ü. den mezun olan bütün mühendislere açma karar aldı. 1926 yılında Ankara'da "Türk Yüksek Mühendisleri Birliği" adıyla kurulu daha sonra İ.T.Ü. Yüksek Mühendisleri Birliği Derneği adını alan ve bugüne kadar sadece İ.T.Ü. den mezun olan yüksek mühendisleri üye kaydeden dernek; bundan böyle İ.T.Ü Mühendislik Fakültelerinin birinden YMühendis, Mühendis, Mimar, Yüksek Mühendis-Mimar diploması alanları da üyeliğe kabul edecektir. Dernek böylece İ.T.Ü. mezunlarının kurduğu en eski ve en büyük organizasyon olmayı hedeflemektedir.

İ.T.Ü. Yüksek mühendisleri Birliği Derneği Ankara'da Büklüm Sokak No:71 adresinde kendi yaptırdığı dört katlı bir bina olan İ.T.Ü. EV'inde faaliyetini sürdürmektedir.

İ.T.Ü. EV'inde üyelerin bütün ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmış; otopark, cafebar, oyun ve sohbet salonları, dinleme ve televizyon salonları, kütüphane ve nezih bir lokanta üyelerin ve ailelerinin kullanımına sunulmuştur. Böylece İ.T.Ü. mezunlarının tanışıp kaynaşacağı, boş zamanlarını birlikte değerlendireceği, ülke sorunlarını tartışacağı modern bir mekan oluşturulmuştur. Derneğin İstanbul ve İzmir'de şubeleri bulunmaktadır. İstanbul Teknik Üniversitesindeki meslek eğitimini en üst düzeye çıkarmak; çağımızın gelişen teknolojisine ülkemizin hızla ulaşmasına yardımcı olmak amacıyla kurulan İ.T.Ü. Yüksek Mühendisleri Birliği Vakfı da aynı binada çalışmakta olup; bu Vakfın yönetimi de Dernek üyelerince oluşturulmaktadır.

İ.T.Ü. Yüksek Mühendisleri Birliği'ne üye olabilmek için diploma sureti, 3 adet fotoğraf ile üyelik başvuru formunun doldurularak Dernek merkezine müracaat edilmesi gerekmektedir. Derneğe giriş aidatı 1996 yılı için 10 milyon TL; yıllık aidat 2 milyon TL.dir. Emekli veya memur olan üyeler için bu ödentiler 6 taksit bölünebilmektedir.

İ.T.Ü. Mezunu bütün mühendisler derneklerine üye olmaya ve kendi evlerini görmeye çağrılmaktadırlar.